

MOLIYAVIY RISKLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI

Yuldasheva Xalima Uktamovna

Termiz iqtisodiyot va servis Universiteti talabasi

Xolmatova Asila Menglimurod qizi

Termiz iqtisodiyot va servis Universiteti uqituvchisi

asilaholmatova2@gmail.com

Orcid:0009-0005-8156-9737

Annotatsiya

Mazkur tezis moliyaviy risklarning mazmuni, ularning iqtisodiy faoliyatga ta'siri hamda risklarni samarali kamaytirish yo'llarini o'rganishga bag'ishlangan. Hozirgi globallashuv va moliya bozorlarining beqarorligi sharoitida moliyaviy risklar har qanday xo'jalik yurituvchi subyekt faoliyatida muhim o'rin egallaydi. Foiz stavkalari o'zgarishi, valyuta kurslarining tebranishi, kredit to'lovlari bilan bog'liq muammolar hamda bozor narxlarining keskin o'zgarishi moliyaviy risklarning asosiy manbalari hisoblanadi.

Tezisdan moliyaviy risklarning asosiy turlari — kredit riski, bozor riski, likvidlik riski, valyuta riski va foiz stavkasi riski batafsil yoritilgan. Shuningdek, risklarni kamaytirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar, jumladan diversifikatsiya, sug'urtalash, xedjirlash, moliyaviy rejalashtirish va monitoring tizimlarining ahamiyati ochib berilgan. Risklarni samarali boshqarish korxonalar va moliyaviy institutlarning barqaror faoliyat yuritishini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot davomida moliyaviy risklarni oldindan aniqlash va baholash orqali ularning salbiy oqibatlarini kamaytirish mumkinligi asoslab berilgan. Tezis natijalari moliyaviy boshqaruv amaliyotida, bank va investitsiya faoliyatida risklarni boshqarish strategiyalarini ishlab chiqishda muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: moliyaviy risk, kredit riski, bozor riski, diversifikatsiya, sug'urtalash, xedjirlash, moliyaviy barqarorlik, risklarni boshqarish.

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida moliyaviy risklar xo'jalik yurituvchi subyektlar, banklar va investorlar faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Moliya bozorlarida yuzaga keladigan noaniqliklar, iqtisodiy jarayonlarning tezkor o'zgarishi va tashqi omillar ta'siri moliyaviy risklarning kuchayishiga olib keladi. Shu sababli moliyaviy risklarni aniqlash, baholash va kamaytirish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Ushbu tezisning maqsadi moliyaviy risklarning mohiyatini ochib berish hamda ularni kamaytirishning samarali yo'llarini tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

Moliyaviy risklar — bu kutilayotgan moliyaviy natijalarning noaniqligi bilan bog'liq xavflar bo'lib, ular subyektlarning daromadlariga va moliyaviy barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Amaliyotda moliyaviy risklarning bir necha asosiy turlari mavjud.

Kredit riski qarz oluvchining o'z majburiyatlarini bajarmaslik ehtimoli bilan bog'liq bo'lib, ayniqsa bank tizimi faoliyatida muhim o'rin tutadi. Bozor riski moliya instrumentlari narxlarining o'zgarishi natijasida yuzaga keladi. Likvidlik riski esa aktivlarni tez va yo'qotishsiz naqd pulga aylantira olmaslik holati bilan izohlanadi. Valyuta va foiz stavkasi risklari esa xalqaro operatsiyalar va kredit munosabatlarida keng uchraydi.

Moliyaviy risklarni kamaytirishning eng samarali usullaridan biri — diversifikatsiya hisoblanadi. Diversifikatsiya moliyaviy resurslarni turli aktivlar va yo'nalishlar bo'yicha taqsimlash orqali risk darajasini pasaytirishga xizmat qiladi.

Sug'urtalash usuli orqali kutilmagan moliyaviy yo'qotishlar sug'urta kompaniyalari zimmasiga yuklanadi. Bu usul, ayniqsa, yirik investitsiya loyihalarida muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, xedjirlash moliyaviy instrumentlar yordamida narxlar va valyuta kurslaridagi o'zgarishlardan himoyalanih imkonini beradi. Moliyaviy rejalashtirish va doimiy monitoring esa risklarni oldindan aniqlash va tezkor qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

Xulosa

Moliyaviy risklar iqtisodiy faoliyatning ajralmas qismi bo'lib, ularni butunlay bartaraf etish mumkin emas. Biroq risklarni samarali boshqarish va kamaytirish orqali ularning salbiy ta'sirini sezilarli darajada qisqartirish mumkin. Diversifikatsiya, sug'urtalash, xedjirlash hamda moliyaviy rejalashtirish kabi usullar moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi.

Moliyaviy risklarni puxta boshqarish korxonalar va moliyaviy institutlarning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi hamda iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Iqtisodiy islohotlar va bozor munosabatlari. – T.: O'zbekiston, 2020.
2. Mankiw N.G. Principles of Economics. – USA, 2019.
3. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. – Pearson, 2018.
4. Hull J. Risk Management and Financial Institutions. – Wiley, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari.